

SPREJELI SMO AMANDMAJE K SLOVENSKI USTAVI

Dejanje, ki daje upanje in zavezuje

Osnova za upanje je najprej v dejstvu, da smo po dolgotrajnem in temeljitem delu sprejeli ustavni dokument, za katerega celo v vse bolj pluralistični slovenski javnosti večina trdi, da je resnično v skladu z zahtevami ljudi, v skladu s predlogi iz javne razprave in glede katerega v ocenah njegovega pomena ni bistvenih razlik.

Sprejela ga je slovenska skupščina, kateri je mnogokrat doslej bila oporekana njena legitimnost. Sprejela ga je v postopku, ki po svoji demokratičnosti, odprtosti in vključenosti ljudi v njegovo snovanje najbrž nima resne primerjave z nobenim doslej sprejetim dokumentom v skupščini. In sprejela ga je v razmerah, ko večina javnega mnenja v Jugoslaviji njegovemu sprejemu ni bila naklonjena. Še več, sprejela ga je v času zelo močnih neprincipielnih pritiskov na slovensko skupščino in politične dejavnike v Sloveniji. V razmerah, v katerih so se nekateri najzبردitejši kritiki slovenskih oblastnih in političnih organov, ki znajo vedno najti kak izgovor za to, da tem predstavnikom oporekajo pravico govoriti v imenu ljudi in predstavljati državljane Slovenije – celo bali za svojo osebnost usodo. In v vsem tem je velik politični pomen njihovega sprejema.

Enak, dejansko pa še večji, je tudi njihov ustavnopravni pomen. Ekonomski in politični pluralizem, spoštovanje človekovih pravic, večja racionalnost družbenega odločanja, nov skupščinski sistem s svobodno in na tajnih in neposrednih volitvah izvoljenimi delegati, učinkovitejša in bolj odgovorna država, še večje pravice v Sloveniji živečih narodnosti in utrditev slovenske državnosti v okviru SFRJ zdaj niso več le politične opredelitve in želje. Postale so vsebina našega ustavnopravnega sistema in s tem tudi najvišji zakon, ki ga moramo vsi spoštovati. To nam daje podlago za korenite družbene spremembe, za radikalno reformo ekonomskega in političnega sistema, ki bo bistveno drugačen od današnjega in ki bo, v to trdno verjamem, ne le demokratičnejši temveč tudi družbeno učinkovitejši. Ustavnopravne podlage za izhod iz krize so sprejete. To nam daje upanje za jutrišnji dan.

Toda sprejem amandmajev nas tudi močno zavezuje. Zavezuje nas k njihovem pravilnemu tolmačenju v Jugoslaviji. Da bi bilo vsak dan več tistih, ki bi v njih videli možne rešitve tudi za odnose v svoji republiki ali pokrajini, ki v njih ne bi povsem neupravičeno in zlonamerno iskali povodov za svoje že oblikovano mnenje, da je Slovenija stalni moteči element Jugoslavije temveč bi doumeli, da je po meri vseh ljudi in vseh narodov in narodnosti le Jugoslavija, ki bo demokratična, družbeno učinkovita, svobodna za vsakega posameznika, v kateri bosta spoštovani ustavnost in zakonitost, v kateri bodo človekove pravice, priznane z mednarodnimi pakti, polno spoštovane in v kateri bo vsak narod svoboden in suveren videl tudi svojo prihodnost.

Zavezuje pa nas tudi za nepopustljivo in odločno aktivnost pri njihovem uveljavljanju. Le praksa, le napredek, ki bo dosežen na podlagi nje lahko potrdi pravilnost naše odločitve. Zato po sprejemu amandmajev ni nobenega predaha, ne za skupščino, ne za organizacije delovnih ljudi in občanov, za nikogar od nas. Sprejem amandmajev nas zavezuje k še večji aktivnosti in delu. Le na tej podlagi bo veliko naše zadovoljstvo in ponos ne le ob njihovem sprejemu temveč tudi v bodoče, ko bomo na njihovi podlagi lahko z večjim optimizmom gledali v prihodnost.

MIRAN POTRČ

Spremenjena vloga v novih razmerah

Programsko volilna konferenca občinske organizacije SZDL naj bi se sestala v novembru ali decembru. Zaradi spremenjenih razmer, ki so nastale s sprejemom ustavnih dopolnil, zaradi drugačne vloge družbenopolitičnih organizacij in zaradi uveljavljenega pluralizma pa si še vedno nismo povsem na jasnem, kako bo v podrobnostih videti naša pot naprej.

Za zdaj je jasno samo to, da moramo ponovno izvoliti predsednika občinske konference SZDL, ker je Janko Rednak prevzel dolžnost ravnatelja osnovne šole Tone Tomšič in je zaprosil za razrešitev z dosedanjega položaja. Bodoči predsednik pa naj ne bi bil več zaposlen na OK SZDL, ampak naj bi opravljal svojo funkcijo neprofesionalno. Gledano v taki luči bi lahko ostal predsednik tudi Janko Rednak, ki pa za zdaj noče o tem nič slišati, ker meni da ne bi mogel v redu opravljati dveh pomembnih zadolžitev hkrati. Odprt je postopek evidentiranja vendar rezultatov za zdaj še ni. Mogoče bo kaj več jasnosti potem, ko se bodo sestale krajevne konference SZDL na svojih rednih letnih sejah.

Vsa druga vprašanja so za zdaj še vedno predmet razmišljanj, ki še niso zrela za poglobljene razprave. Ali naj bo ob nastajanju alternativnih gibanj SZDL nekakšna krovna organizacija za široko paleto političnih gibanj? Ali bo to samostojna stranka z lastnim programom, z lastno vizijo razvoja in z lastnim članstvom?

Eden od predlogov, ki ga ne kaže zanemariti, pa je tudi tale: Socialistična zveza naj bo v prehodnem obdobju koalicija vseh organizacij dokler ne omogočimo normalnega starta zares demokratičnemu razvoju. Potem pa naj postane koalicija za demokratično prenovu.

Ob vseh teh razmišljanjih pa se bo morala občinska organizacija prilagoditi tudi novi družbenopolitični strukturi v občini. V Ljubljani bodo občine verjetno izgubile nekaj svojih pristojnosti in nekatera razmišljanja grede celo tako daleč, da naj bi bili to nekakšni okolišaji z omejenimi nalogami bolj administrativno tehnične narave. Večino opravil naj bi prenesli na mesto. V občinski organizaciji SZDL bi postali odveč nekateri organi, zlasti sveti, večjo vlogo naj bi dobil izvršilni odbor, predsedstvo pa bi delovalo v skrčeni sestavi.

Ob vsem tem se kaže v nekoliko drugačni podobi tudi vloga našega občinskega glasila. Informiranju se ne bomo mogli povsem odpovedati, vendar pa bomo morali v tem primeru zagotoviti drugač-

ne vire financiranja. Odločno pa ob teh razpravah odklanjamo napolcevanja, pa četudi so plod grobe napake, češ, da stane ena številka Dogovorov toliko kot 15 avtomobilov.

Vrnimo se k Socialistični zvezi. Njene vloge najbrž ne ne bomo mogli spremeniti čez noč, ampak bo to proces, ki bo trajal nekaj časa. Zadevo naj bi dokončno razjasnil kongres SZDL, ki naj bi bil prihodnje leto. Do takrat moramo pač delovati po dosedanjih usmeritvah in dosednji zakonodaji. Vendar so tudi tukaj že nekatere spremembe. Pripravljamo nov volilni zakon, v katerem SZDL ne bo imela več nobene organizacijske vloge. Volitve pa bodo čez do brega pol leta, o njih pa vemo za zdaj samo to, da bodo neposredne, tajne in da bo za vsako funkcijo nastopalo več kandidatov s svojimi programi. Kandidacijskih postopkov ne bo več vodila SZDL, ampak bodo za to pristojni zbori volilcev.

Navedli smo le nekaj mnenj kot podlago za razmislek pred konferenco občinske organizacije SZDL. Kaj več se bo moralo razbistriti v naslednjih tednih. V tem času moramo namreč pripraviti tudi program za nadaljnje delo. Tega pa ne bomo mogli storiti, če ne bomo imeli jasne predstave o tem, kaj hočemo, kaj moramo in kaj lahko napravimo.

NIKŌ ISAJEVIČ

DOGOVORI

GLASILO SZDL LJUBLJANA CENTER

Leto XVI – 17. oktober 1989

Štev.: 6 BREZPLAČNO

RAZPRAVA O USTAVNIH AMANDMAJIH V OBČINI CENTER

Upoštevanji predlogi naših delegatov

Razpravo o sprejemu ustavnih amandmajev smo v občini Center pričeli na seji DPZ, 18. septembra 1987, ko smo načelno podprli predlog Predsedstva SR Slovenije, da se prične postopek za spremembo in dopolnitev Ustave SR Slovenije.

Vsi zbori občinske skupščine Ljubljana Center so v torek, 26. septembra soglasno podprli dopolnila k ustavi SR Slovenije. Ob tej priložnosti je predsednik občinske skupščine Borut Plavšak še pred glasovanjem opozoril delegate na dosedanje razprave v občinski skupščini. Delegete je tudi seznanil o tem, katere predloge iz naše občine je upoštevala republiška ustavna komisija in jih zapisala v predlog amandmajev. Njegova izvajanja povzemamo v skrajšani obliki.

Ob tej priložnosti so delegati ugotovili, da »v ustavi SR Slovenije pravice in dolžnosti SR Slovenije ni potrebno ustrežneje oz. natančneje opredeljevati, ker je SR Slovenija svobodna država, organizirana kot država znotraj SFR Jugoslavije«.

Ob sprejemanju amandmajev k Ustavi SFR Jugoslavije, so zbori naše skupščine dne 17. novembra 1989 med drugim ugotovili:

»Skupščina občine Ljubljana Center je izrazila svoje obžalovanje, da zaradi časovne stiske, ki je bila delegatom vsiljena, ni možna razprava o uvedbi referendumov in njegova izvedba.

Skupščina se je zavzela, da naj bo referendumsko sprejemanje ustavnih dopolnil vgrajeno v spremembe Ustave SR Slovenije.« (vključno v 88. amandma)

O delovnem osnutku amandmajev je skupščina razpravljala dne 28. februarja, kjer se je med drugim zavzela za ustavne rešitve, ki so bile kasneje tudi sprejete v ustavne amandmaje:

– Zavzeli smo se, da naj ustava v ničemer ne omejuje državljanov, ki naj jim bo z ustavo zagotovljena pravica političnega in drugačnega združevanja, pri čemer združevanja ne bi smeli

predpisovati. (smiselno vključeno v 33. amandma)

– Zavzeli smo se za možnost državljskih iniciativ az. peticij (7. amandma) in preiskovalnih odborov, (78. amandma)

– Podprli smo neposredne in tajne volitve in tam, kjer to ni v direktni opreki z delegatskim sistemom za izvolitev nezamenljivih delegatov za 4 leta, (36. amandma)

– Ob osnutku amandmajev smo oblikovali stališča v Socialistični zvezi in Zvezi sindikatov, delegati iz občine Center pa so jih smiselno prenesli v zbor občin in zbor združenega dela Skupščine SR Slovenije.

– Zavzeli smo se za ukinitvev SIS družbenih dejavnosti ter za strnitev odgovornosti za nadaljnji razvoj teh dejavnosti na nivoju republike Slovenije. Predlagali smo, da se inšpekcijske službe ustanovijo na republiški ravni ter, da se iz sestava Predsedstva SRS izločita predsednika CK ZKS in RK SZDL (81. amandma)

– V javni razpravi so bile podane zahteve, da se črtajo oz. spremenijo temeljna načela, ki ovirajo uvajanje političnega pluralizma in demokratičnije naše družbe. (9. amandma)

– Popolnoma jasno mora biti opredeljena slovenska nacionalna kakor tudi ekonomska suverenost ter uza-konjena pravica do samoodločbe, ki vključuje pravico združevanja in odcepitve slovenskega naroda z drugimi slovanskimi in evropskimi narodi. (10. amandma)

– Poudarili smo potrebo, da morajo imeti krajevne skupnosti več pristojnosti oziroma vpliva na odločanje. (39. amandma)

– V okviru razprav o volilnem sistemu smo se zavzeli, da naj bi kandidate za družbenopolitični zbor določali delovni ljudje in občani in ne družbenopolitične organizacije. (36. amandma)

V tem zapisu nismo povzemali tistih predlogov, ki so bili oblikovani analogno s širšo javno razpravo v vsej republiki.

Častitljivo poslopje Mestne hranilnice – predhodnice sedanje Ljubljanske banke si je za svoj stoti jubilej nadelo obnovljeno podobo. Ko so odstranili odre, se je pred nami pojavilo natančno takšno, kot je bilo pred sto leti in priznati moramo, da je takšno pročelje še dandanes dopadljivo za oko.